

Załącznik E
do Raportu z wykonywania wyroków
Europejskiego Trybunału
Praw Człowieka przez Polskę za 2015 r.

Spis treści

I. Wykaz koniecznych zmian legislacyjnych dla wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	3
II. Informacja w zakresie zmian w praktyce koniecznych dla wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.....	6
III. Informacja nt. źródeł naruszeń Konwencji stwierdzonych w wyrokach Trybunału będących skutkiem obowiązywania nieodpowiadającego standardom Konwencji prawa, bądź wynikających z nieodpowiedniej praktyki	8

I. Wykaz koniecznych zmian legislacyjnych dla wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.

Lp.	Nazwa aktu prawnego	Wyrok ETPCz lub standard ETPCz, dla wykonania którego nowelizacja ma znaczenie
1	<p>Zmiana ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tzw. projekt prezydencki) nowelizacja zrealizowana</p>	<p>Fuchs p. Polsce (skarga nr 33870/96) Grupa spraw dotyczących nadmiernej długości postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych. Projekt przewidywał m. in. nowelizację art. 149 i 154 p.p.s.a., która miała na celu usprawnienie, uproszczenie i zapewnienie szybkości postępowania przed s.a. m. in. przez przyznanie sądom kompetencji do stwierdzania, że nastąpiła beczynność lub przewlekłość nawet, jeśli z uwagi na zakończenie postępowania nie ma już potrzeby zobowiązania do wydawania aktu, czy dokonywania czynności. Taka zmiana stworzy realny system ochrony obywateli przed przewlekłością postępowania. Zgodnie z projektowaną nowelizacją sąd będzie mógł wymierzyć organowi grzywnę. Ustawa została uchwalona w dniu 9 kwietnia 2015 r. i weszła w życie w dniu 15 sierpnia 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 658).</p>
2	<p>Zmiana ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tzw. projekt senacki) nowelizacja zrealizowana</p>	<p>Subicka 1 p. Polsce (skarga nr 29342/06) Sprawa dotyczyła odmowy sporządzenia skargi kasacyjnej do NSA przez adwokata ustanowionego w ramach bezpłatnej pomocy prawnej. Trybunał zauważył, że w postępowaniu sądowno-administracyjnym, brak jest jasnych zasad regulujących skutki odmowy sporządzenia kasacji przez adwokata ustanowionego w ramach bezpłatnej pomocy prawnej, w sytuacjach gdy termin do wniesienia kasacji już minął. Rozwiązanie zaproponowane w projekcie senackim (art. 177 § 4 p.p.s.a.) w rzeczywistości zapewni dostęp do sądu stronom, które mimo opinii pełnomocnika o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, chciałyby mimo wszystko skorzystać z przysługującego im środka. Propozycja zawarta w projekcie senackim została uwzględniona w ustawie Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi uchwalonej w dniu 9 kwietnia 2015 r., która weszła w życie w dniu 15 sierpnia 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 658).</p>
3	<p>Zmiana ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, przywidująca dodanie art. 204 d do Kodeksu karnego wykonawczego (dalej k.k.w.) regulującego udzielanie przepustek dla osób przebywających w zakładach psychiatrycznych nowelizacja zrealizowana</p>	<p>Art. 204 d został dodany do k.k.w. na mocy ustawy o zmianie ustawy - Kodeksu karnego oraz niektórych innych ustaw uchwalonej w dniu 20 lutego 2015 r., która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 396).</p>

4	<p>Zmiana ustawy Kodeks karny wykonawczy nowelizacja zrealizowana</p>	<p><i>Horych i Piechowicz p. Polsce (skargi nr 13621/08 i 20071/07)</i></p> <p>Zmiana przewidywała eliminację dotychczasowego automatyzmu przy kwalifikacji osadzonych do kategorii tzw. więźniów „niebezpiecznych” (dalej N), poprzez szczegółowe określenie przesłanek, które muszą być uwzględniane przed podjęciem decyzji w tym przedmiocie oraz mają na celu stworzenie prawnej możliwości stopniowego łagodzenia rygorów związanych z kwalifikacją do N poprzez opracowanie kryteriów pozwalających na ocenę potrzeby dalszego stosowania ograniczeń przewidzianych w tych przepisach, w tym zwłaszcza kontroli osobistej.</p> <p>Ustawa została uchwalona w dniu 10 września 2015 r., weszła w życie w dniu 24 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1573).</p>
5	<p>Zmiana ustawy Prawo o zgromadzeniach nowelizacja zrealizowana</p>	<p><i>Bączkowski i inni p. Polsce (skarga nr 1543/06)</i></p> <p>Nowelizacja miała na celu takie ukształtowanie procedury odwoławczej, która zapewniłaby rozpatrzenie odwołania od decyzji o zakazie zgromadzenia przed jego planowaną datą.</p> <p>Ustawa została uchwalona w dniu 24 lipca 2015 r., weszła w życie w dniu 13 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1485)</p>
6	<p>Zmiana Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości ws. sposobu zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy i jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym oraz organizacji dyżurów adwokackich (Dz.U.2010.98.631) nowelizacja zrealizowana</p>	<p><i>Płonka p. Polsce (skarga nr 20310/02)</i></p> <p>W dniu 23 czerwca 2015 r. Minister Sprawiedliwości wydał nowe rozporządzenie ws. sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym (Dz. U. z 2015 r. poz. 920).</p>
7	<p>Zmiana ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora oraz postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki Prace w toku na poziomie rządowym</p>	<p><i>Bąk p. Polsce i Majewski p. Polsce (skargi nr 7870/04 i 52690/99)</i>, grupy wyroków, zwane wcześniej: „grupa Kudła i grupa Podbielski”.</p> <p>W październiku 2015 r. Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało plan działań w zakresie wykonania wyroków z ww. grup obejmujący m. in. znowelizowanie wskazanej ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. (szczegółowe informacje znajdują się w załączniku B do niniejszego Raportu zawierającym plany działań dotyczące ww. grup wyroków).</p>
8	<p>Zmiana ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Prace w toku na poziomie rządowym</p>	<p><i>Kędzior p. Polsce (skarga nr 45026/07)</i></p> <p>Sprawa dotyczy pozbawienia wolności skarżącego niezgodnego z art. 5 ust. 1 lit. e Konwencji, a także naruszenia art. 5 ust. 4 Konwencji z powodu braku oceny legalności umieszczenia i przetrzymywania osoby w domu pomocy społecznej oraz naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji z uwagi na brak bezpośredniego dostępu do sądu w celu wystąpienia o przywrócenie zdolności do czynności prawnych. W celu wykonania ww. wyroku oraz podobnego wyroku ws. K.C.(skarga nr 31199/12), Ministerstwo Zdrowia (dalej MZ) przygotowało projekt założeń zmiany ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (patrz Raport za 2014 r. oraz plan działań ws. grupy Kędzior w Załączniku B do</p>

		<p>niniejszego Raportu).</p> <p>W styczniu 2015 r. ww. projekt po uzgodnieniach został przekazany do akceptacji Ministra Spraw Zagranicznych, Ministra Finansów, Rzecznika Praw Pacjenta, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, które wyraziły pisemnie taką prośbę. KPRM podtrzymał prośbę o uzupełnienie testu regulacyjnego o przedstawienie porównania międzynarodowego w zakresie stosowania przymusu bezpośredniego. Wymagane przeprowadzenie dalszych analiz w tym zakresie skutkowało opóźnieniami w procedowaniu projektu. Dodatkowo, w związku z postępowaniem innych prac legislacyjnych i przebiegiem publicznej dyskusji wokół organizacji opieki psychiatrycznej w Polsce, projekt został dostosowany do przyjętej przez Sejm RP w dniu 11 września 2015 r. ustawy o zdrowiu publicznym. Następnie, w wyniku wyborów parlamentarnych i zmiany partii rządzącej w Polsce, zostało powołane nowe Kierownictwo MZ.</p> <p>W dniu 30 listopada 2015 r. Pan Jarosław Pinkas – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia podjął decyzję o kontynuowaniu prac nad ww. projektem założeń. MZ zapowiedziało, iż w najbliższym czasie podejmie dalsze prace legislacyjne, tym razem nad projektem ustawy. W kontekście powyższego MSZ zwróciło uwagę na konieczność wprowadzenia obligatoryjnego okresowego badania stanu zdrowia psychicznego osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej i obligatoryjnego zastępstwa procesowego dla osób będących w takiej sytuacji, jak skarżący z grupy Kędzior p. Polsce.</p>
9	<p>Zmiana ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta Prace w toku na poziomie rządowym</p>	<p>Tysiąc p. Polsce (skarga nr 5410/03) Sprawa dotyczyła nieskuteczności władz krajowych w wypełnieniu zobowiązania do poszanowania życia prywatnego skarżącej, poprzez brak ram proceduralnych gwarantujących dostęp do świadczeń medycznych przewidzianych przez prawo w 2000 r. (naruszenie art. 8 Konwencji).</p> <p>R.R. p. Polsce (skarga nr 27617/04) Sprawa dotyczyła naruszenia art. 3 Konwencji z powodu braku dostępu w odpowiednim czasie do badań prenatalnych.</p> <p>Przygotowany przez Ministerstwo Zdrowia projekt przewiduje m. in. następujące zmiany, które przyczynią się do wykonania ww. wyroków Trybunału:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uproszczenie procedury składania przez pacjenta sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarskiego poprzez odstąpienie od wymogu wskazania w sprzeciwie przepisu prawa, z którego wynikają prawa lub obowiązki pacjenta, na które opinia albo orzeczenie ma wpływ, - doprecyzowanie, że sprzeciw przysługuje także w przypadku odmowy wydania opinii lub orzeczenia, a także odmowy skierowania na badania diagnostyczne, jeśli są one niezbędne do wydania takiej opinii lub orzeczenia, - przyspieszenie trybu rozpatrywania sprzeciwu przez Komisję Lekarską z 30 do 10 dni, - zagwarantowanie pacjentowi lub jego

	<p>przedstawicielowi ustawowemu uczestnictwo w posiedzeniu Komisji Lekarskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie przepisu zapewniającego pacjentowi możliwość ustanowienia pełnomocnika w postępowaniu przed Komisją Lekarską, - wprowadzenie możliwości składania sprzeciwu w postaci elektronicznej przez Elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej (ePUAP), - jednoznaczne określenie w ustawie statusu orzeczenia wydanego przez Komisję Lekarską – w celu zapewnienia skuteczności instytucji sprzeciwu proponuje się, aby orzeczenie takie zastępowało opinię lub orzeczenie będące przedmiotem sprzeciwu. <p>Założenia do projektu ww. ustawy zostały przyjęte zostały przez Radę Ministrów w dniu 27 stycznia 2015 r. Następnie opracowano stosowny projekt ustawy. W okresie 10-23 lipca 2015 r. projekt był przedmiotem uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji publicznych i opiniowania (do 6 sierpnia 2015 r.). Prace nad projektem ustawy nie zostały dokończone w poprzedniej kadencji Rządu.</p> <p>Obecnie w MZ prowadzona jest analiza zakresu projektowanych zmian przed podjęciem decyzji o ewentualnym kontynuowaniu prac.</p>
--	---

II. Informacja w zakresie zmian w praktyce koniecznych dla wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Lp.	Sfera wymagająca zmiany praktyki	Wyrok ETPCz lub standard ETPCz, dla wykonania którego nowelizacja ma znaczenie
1	Procedowanie przez sądy skarg na przewlekłość postępowania składanych na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora oraz postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843, z późn. zm).	<i>Bąk p. Polsce i Majewski p. Polsce (skargi nr 7870/04 i 52690/99)</i> , grupy wyroków, zwane wcześniej: „grupa Kudła i grupa Podbielski” (szczegółowe informacje znajdują się w załączniku B do niniejszego Raportu zawierającym plany działań dotyczące ww. grup wyroków). Zgodnie z informacjami przesłanymi przez Prokuraturę Generalną, w 2015 r. monitorowała ona sprawy prowadzone przez prokuratora, w których została wniesiona skarga na przewlekłość postępowania. Utrzymano też obowiązek pisemnego przedstawiania przez prokuratorów apelacyjnych informacji dot. takich skarg. Informacje takie były dwukrotnie w 2015 r. podstawą analizy przedmiotowej, w której badano przyczyny przewlekłości, reakcje prokuratorów przełożonych, kierunki orzecznictwa i tendencje statystyczne. Wyniki analiz wraz z wnioskami i zaleceniami przekazano do podległych prokuratur.
2	Organizacja pracy sędziów (odpowiednia częstotliwość i regularność w wyznaczaniu rozpraw, dyscyplinowanie stron, uczestników postępowania i biegłych, etc.)	<i>Bąk p. Polsce i Majewski p. Polsce (skargi nr 7870/04 i 52690/99)</i> , grupy wyroków, zwane wcześniej: „grupa Kudła i grupa Podbielski” (szczegółowe informacje znajdują się w załączniku B do niniejszego Raportu zawierającym plany działań dotyczące ww. grup wyroków).
3	Sposób traktowania / podejścia do	<i>Kaprykowski p. Polsce (skarga nr 23052/05)</i> (szczegółowe informacje znajdują się w załączniku B

	osadzonych wymagających opieki medycznej funkcjonariuszy Służby Więziennej i sędziów penitencjarnych	do niniejszego Raportu zawierającym plan działań dotyczący ww. grupy wyroków).
4	Używanie proporcjonalnej siły w stosunku do osób, które funkcjonariusze Policji zamierzają zatrzymać	<p>Dzwonkowski p. Polsce (skarga nr 46702/99) (szczegółowe informacje znajdują się w załączniku B do niniejszego Raportu zawierającym plan działań dotyczący ww. grupy wyroków).</p> <p>Dodatkowo odpowiedzialne za wykonanie ww. grupy wyroków Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (dalej MSWiA) poinformowało, iż od dnia 11 marca 2015 r., tj. od dnia przyjęcia <i>Strategii działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji</i> podejmowane są różnorodne i intensywne działania mające na celu jej wdrożenie. W drugiej połowie 2015 r. zrealizowano projekt badawczy dotyczący problemu agresji w Policji. Celem badania było m. in. opracowanie charakterystyki zjawiska, określenie jego rodzajów i przyczyn, grup ryzyka, zmian poziomu agresji, oszacowanie skali. Ponadto przy Ministrze SWiA utworzono Zespół ds. wdrażania niektórych postanowień Strategii. W 2015 r. odbyło się siedem posiedzeń tego Zespołu. Na zaawansowanym etapie są również prace w obszarze zapewnienia efektywnego prowadzenia postępowań dyscyplinarnych przeciwko funkcjonariuszom Policji ws. o naruszenia praw człowieka. Zainicjowano również współpracę z Prokuraturą Generalną w zakresie efektywnego równoległego prowadzenia postępowań karnych i dyscyplinarnych w ww. sprawach. Opracowana została też mapa policyjnych obiektów strzeleckich, gdzie wskazano kluczowe obszary wymagające poprawy. Prowadzono również analizę w zakresie możliwości wzmocnienia organizacyjnego pełnomocników ds. ochrony praw człowieka w Policji. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Prokuraturę Generalną nt. efektów monitoringu przestępstw objętych zakresem <i>Wytycznych Prokuratora Generalnego z dnia 27 czerwca 2014 r. ws. prowadzenia przez prokuratorów postępowań o przestępstwa związane z pozbawieniem życia oraz niehumanitarnym, bądź poniżającym traktowaniem lub karaniem, których sprawcami są funkcjonariusze publiczni</i>, zgodnie z danymi z prokuratur apelacyjnych, w pierwszym półroczu 2015 r. zakończono (w tym nieprawomocnie) w skali kraju 187 postępowań, w tym 2 sprawy aktem oskarżenia, 98 – umorzeniem, 85 – odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego, 2 sprawy zawieszono. W 24 sprawach końcowe decyzje merytoryczne zostały zaskarżone przez pokrzywdzonych. Jedynie w dwóch sprawach sąd uwzględnił zażalenie. W wyniku dokonanych badań aktowych zidentyfikowano najczęściej występujące nieprawidłowości. Wszystkie stwierdzone w toku badań uchybienia zostały niezwłocznie wytknięte przez nadrzędnych prokuratorów. Wnioski wynikające z badań przedstawiono na szkoleniu prokuratorów, przedstawicieli prokuratur apelacyjnych i Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji. Wspólne szkolenia odbywają się trzy razy do roku. Ponadto w</p>

		każdej prokuraturze okręgowej i apelacyjnej działa koordynator ds. przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy Policji, który nadzoruje i monitoruje tego rodzaju sprawy. Ponadto Prokuratura Generalna w 2015 r. kontynuowała działania upowszechniające standardy orzecznictwa Trybunału.
--	--	--

III. Informacja nt. źródeł naruszeń Konwencji stwierdzonych w wyrokach Trybunału będących skutkiem obowiązywania nieodpowiadającego standardom Konwencji prawa, bądź wynikających z nieodpowiedniej praktyki – wyroki zawisłe wykonywaniu przed Komitetem Ministrów na dzień 31 grudnia 2015 r. i uznane za wykonane w 2015 r.

1. W 2012 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 54 wyroki (poniżej wymienione są jedynie te wyroki, które nie zostały wykonane przed 2015 r.), w których stwierdził naruszenie Konwencji z następujących powodów:

PRAWO

1. **Jucha i Żak – prawo** (konieczność zmiany przepisów *Kodeksu karnego*, art. 212)
2. **Lewandowska-Malec – jw.**
3. **Kędzior - prawo** (konieczność zmiany przepisów Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego)

PRAWO I PRAKTYKA

4. **Chyżyński – prawo i praktyka** (przewlekłość postępowania cywilnego lub karnego - przeprowadzona została zmiana przepisów, aktualnie zachodzi konieczność zmiany praktyki stosowania przepisów regulujących funkcjonowanie skargi na przewlekłość postępowania)
5. **NSZZ Solidarność – jw.**
6. **Purpian – jw.**
7. **Ruprecht – jw.**
8. **Bańczyk i Sztuka – jw.**
9. **Dochnal – jw.**
10. **Gałązka – jw.**
11. **Piechowicz – prawo** (konieczność zmiany przepisów regulujących stosowanie reżimu tzw. osadzonych „niebezpiecznych”) i **praktyka** (konieczność wydania instrukcji dla funkcjonariuszy Służby Więziennej)
12. **Horych – jw.**
13. **Głowacki – jw.**
14. **Paweł Pawlak - jw.**
15. **Wenerski nr 2 - prawo i praktyka** (konieczność podniesienia standardów dot. warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych zarówno poprzez zmianę prawa, jak i praktyki jego stosowania)
16. **Grzywaczewski – jw.**
17. **P. i S. – prawo** (konieczność zmiany przepisów regulujących instytucję sprzeciwu) i **praktyka** (konieczność prawidłowego stosowania obowiązujących przepisów)

18. **Potocka** – **prawo** i **praktyka** (konieczność dokonania zmian w prawie i praktyce jego stosowania usprawniających postępowanie administracyjne)

PRAKTYKA

19. **Mariusz Lewandowski** – **praktyka** (konieczność zmiany praktyki stosowania przepisów *ustawy o ustroju sądów powszechnych* w taki sposób, by zapewniła ona bezstronność sędziego)
20. **Miażdżyk** – **praktyka** (konieczność właściwego stosowanie środka zapobiegawczego polegającego na zakazie opuszczania kraju)
21. **Szubert** – jw.
22. **Nowaszewski** – jw.
23. **Mamełka** – **praktyka** (konieczność prawidłowego stosowania przepisów o terminowym doręczaniu postanowień o zwalnianiu z jednostki penitencjarnej i ich terminowe wykonywanie)

2. **W 2013 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 14 wyroków (poniżej wymienione są jedynie te wyroki, które nie zostały wykonane przed 2015 r.), w których stwierdził naruszenie Konwencji z następujących powodów:**

PRAWO

1. **Wereda** – **prawo** (konieczność zmiany przepisów *Kodeksu postępowania karnego* w celu ustanowienia niezwłocznego stawiennictwa przed sądem zatrzymanej osoby poszukiwanej listem gończym)
2. **El Khashif** – jw.

PRAWO I PRAKTYKA

3. **Matrakas i inni** – **prawo** i **praktyka** (przewlekłość postępowania cywilnego lub karnego - przeprowadzona została zmiana przepisów, aktualnie zachodzi konieczność zmiany praktyki stosowania przepisów regulujących funkcjonowanie skargi na przewlekłość postępowania)
4. **Ruprecht** – jw.
5. **Andrzejczak** – **prawo** i **praktyka** (przewlekłość postępowania administracyjnego)
7. **Różański** – jw.
8. **Kowrygo** – jw.
9. **Olszewski** – **prawo** i **praktyka** (konieczność podniesienia standardów dot. warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych zarówno poprzez zmianę prawa, jak i praktyki jego stosowania)
10. **Przemyski** – **prawo** i **praktyka** (nieskuteczne śledztwo, konieczność zmiany przepisów regulujących odpowiedzialność funkcjonariuszy Policji za nadużycie siły oraz praktyki ich stosowania)

PRAKTYKA

11. **Baran** – **praktyka** (umieszczenie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym zostało dokonane z naruszeniem procedur, ponadto niewłaściwy sposób zastosowania obowiązującego prawa wewnętrznego przez sądy rozstrzygające roszczenie skarżącej o zadośćuczynienie i odszkodowanie w związku z pozbawieniem wolności przez

umieszczenie w zamkniętym szpitalu psychiatrycznym) – **wyrok został uznany za wykonany w 2015 r.**

12. D.G. – **praktyka** (konieczność zapewnienia adekwatnej opieki medycznej w jednostkach penitencjarnych poprzez szybkie i właściwe reagowanie sędziów penitencjarnych na potrzeby osadzonych w tym zakresie)

13. Kurkowski – **praktyka** (konieczność szybkiego i właściwego reagowania na wnioski osadzonego o widzenia z rodziną)

3. W 2014 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 20 wyroków (poniżej wymienione są jedynie te wyroki, które nie zostały wykonane przed 2015 r.), w których stwierdził naruszenie Konwencji z następujących powodów:

PRAWO

1. K. C. - **prawo** (konieczność zmiany przepisów *Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego*)

PRAWO I PRAKTYKA

2. Hoszowski - **prawo** i **praktyka** (przewlekłość postępowania cywilnego lub karnego - przeprowadzona została zmiana przepisów, aktualnie zachodzi konieczność zmiany praktyki stosowania przepisów regulujących funkcjonowanie skargi na przewlekłość postępowania)

3. Goławski i Pisarek – jw.

4. Grzona –jw.

5. Siermiński – **prawo** i **praktyka** (przewlekłość postępowania administracyjnego, (konieczność dokonania zmian w prawie i praktyce jego stosowania usprawniających postępowanie administracyjne)

6. Karabin - **prawo** i **praktyka** (konieczność podniesienia standardów dot. warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych zarówno poprzez zmianę prawa, jak i praktyki jego stosowania)

7. Ślusarczyk – **prawo** i **praktyka** (konieczność zmiany przepisów regulujących stosowanie reżimu tzw. osadzonych „niebezpiecznych” oraz konieczność wydania instrukcji dla funkcjonariuszy Służby Więziennej, a także konieczność podniesienia standardów dot. warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych zarówno poprzez zmianę prawa, jak i praktyki jego stosowania)

PRAKTYKA

8. Tomaszewscy – **praktyka** (brak odszkodowania za niesłuszne aresztowanie)

9. Stankiewicz – **praktyka** (ingerencja w wolność słowa nie była konieczna w demokratycznym społeczeństwie)

10. Braun – jw.

11. Al Nashiri – **praktyka** (konieczność prawidłowego stosowania przepisów)

12. Abu Zubaydah – jw.

4. W 2015 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 29 wyroków, w których w 20 wyrokach stwierdził naruszenie Konwencji z następujących powodów:

PRAWO I PRAKTYKA

1. **Grabowski** - **prawo** i **praktyka** (konieczność doprecyzowania przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, dostosowania praktyki sądów)
2. **Chyła** - **prawo** i **praktyka** (konieczność zmiany przepisów regulujących stosowanie i przedłużanie reżimu tzw. osadzonych „niebezpiecznych”, konieczność zmiany praktyki Komisji Penitencjarnych)
3. **Szafrański** - **prawo** i **praktyka** (konieczność podniesienia standardów dot. warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych zarówno poprzez zmianę prawa, jak i praktyki jego stosowania)

PRAKTYKA

4. **Maciejewski** – **praktyka** (konieczność zastosowania standardów zgodnych z zasadami wynikającymi z art. 10)
5. **Kurowski** – **praktyka** (naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji z powodu przewlekłości postępowania karnego)
6. **Masłowski** – jw.
7. **Tomczyk** – jw.
8. **Brajer** – jw.
9. **Pawlak** – jw.
10. **M.C.** – **praktyka** (niezapobieżenie naruszeniu art. 3 Konwencji w aspekcie materialnym oraz niepodjęcie wszelkich niezbędnych kroków przez władze krajowe, mających na celu wyjaśnienie okoliczności sprawy i pociągnięcie winnych do odpowiedzialności – aspekt proceduralny naruszenia art. 3 Konwencji)
11. **Wrona** - **praktyka** (naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji z powodu przewlekłości postępowania karnego)
12. **Stettner** - **praktyka** (naruszenie art. 5 ust. 4 Konwencji z powodu przewlekłości w rozpatrzeniu zarzutu bezprawności pozbawienia wolności skarżącego)
13. **Rutkowski** - **praktyka** (naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji z powodu błędnej praktyki sądów dotyczącej zastosowania ustawy z 2004 r. o skardze na naruszenia prawa strony do rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie (...))
14. **R.S.** – **praktyka** (błędna interpretacja przez polskie sądy Konwencji Haskiej dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę z dnia 25 października 1985 r.)
15. **Mogielnicki** – **praktyka** (naruszenie prawa dostępu skarżącego do sądu z powodu niezbadania w sposób rzetelny sytuacji majątkowej skarżącego przed wydaniem odmowy zwolnienia go z kosztów sądowych)
16. **Milka** - **praktyka** (konieczność zmiany praktyki służby więziennej w zakresie kontroli osobistych osadzonych)
17. **Żuk** – **praktyka** (długotrwałe niewykonywanie decyzji administracyjnej)
18. **Stasik** – **praktyka** (polskie sądy nie podjęły adekwatnych i skutecznych starań, by wyegzekwować postanowienia o kontaktach z dzieckiem)
19. **Olszewscy** - **praktyka** (brak skutecznego przeprowadzenia śledztwa w sprawie ustalenia przyczyn i okoliczności śmierci syna skarżących)
20. **Stankiewicz i inni** – **praktyka** (sądy krajowe nie zważyły odpowiednio konkurujących ze sobą interesów, tj. prawa do informacji i ochrony dobrego imienia)